

การวิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

An Analysis on the Effect of Inflation on Personal Income Tax Burden

ธิดารัตน์ ชูชุมพร¹

สุนีย์ ศीलพิพัฒน์²

ปรัชญ์ ปรามปรักษ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อความเป็นธรรมทางภาษี ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์เป็นข้อมูลในช่วงปี 2509-2548 การวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ผลทางทฤษฎีโดยใช้ข้อมูลรายได้แท้จริงที่กำหนดขึ้น และการวิเคราะห์ผลทางปฏิบัติโดยใช้ข้อมูลทศนิยม

ผลการวิจัยพบว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้รับภาระภาษีเพิ่มขึ้น ผลทางทฤษฎี พบว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้รับภาระภาษีเพิ่มขึ้น ยกเว้นในปี 2522 , ปี 2528 และปี 2543-2545 การปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่จะเป็นการลดอัตราภาษี การเพิ่มการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ ในช่วงที่เกิดภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้รับภาระภาษีลดลง ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้มารับภาระภาษีมากกว่าผู้มีเงินได้น้อยและทำให้ผู้มีเงินได้ผู้ที่มีผู้พึ่งพามากกว่าผู้มีเงินได้ผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อยรับภาระภาษีมากกว่าผู้มีเงินได้ผู้ที่มีผู้พึ่งพามาก สำหรับผลทางปฏิบัติ พบว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้รับภาระภาษีมากขึ้น การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีในช่วงภาวะเงินเฟ้อโดยการลดอัตราภาษีและขยายฐานเงินได้สุทธิของผู้มีเงินได้น้อยมีส่วนช่วยลดภาระภาษีได้ เช่น ในปี 2517, ปี 2523, ปี 2529, ปี 2532, ปี 2535, ปี 2542 และปี 2546 และหากมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีพร้อมกับเพิ่มอัตราการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน เช่น ในปี 2517, ปี 2523, ปี 2532 และปี 2546 จะช่วยลดภาระภาษีในช่วงภาวะเงินเฟ้อได้มากขึ้น

ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้การใช้โครงสร้างภาษีอัตราก้าวหน้าเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ให้มีความเป็นธรรมทางภาษียลดลง ผลทางทฤษฎี พบว่า ผู้มีเงินได้น้อยได้รับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้มาก และผู้ที่มีผู้พึ่งพามากกว่าได้รับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อย นั่นคือ ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้การใช้โครงสร้างภาษีอัตราก้าวหน้าเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ให้มีความเป็นธรรมทางภาษียลดลง สำหรับผลทางปฏิบัติ พบว่า การปรับปรุงโครงสร้างภาษีในช่วงปี 2509-2548 ยังไม่สามารถขจัดผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ ทำให้การใช้โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงปี 2509-2548 เป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ให้มีความเป็นธรรมทางภาษียลดลง

คำสำคัญ: ภาวะเงินเฟ้อ, ภาระภาษี, ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

¹ มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² รองศาสตราจารย์สุนีย์ ศीलพิพัฒน์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรัชญ์ ปรามปรักษ์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Abstract

The purposes of this study were to study the effects of inflation on personal income tax burden and to study results of inflation on personal income tax equity. This study involved an analysis of data during the years 1966-2005. The analysis of this study was divided into two parts. The first part was a study of theory using the hypothetical set of real income data. The second part was a study of real data using secondary data.

The results of the study revealed that the results of inflation caused an increase in the tax burden on taxpayers. The results of inflation caused an increase in the tax burden on taxpayers except in the years 1979, 1985 and during the years 2000-2002. The tax rate structure adjustments comprising an increase of a deduction on allowance during an inflation period assisted to decrease the tax burden on taxpayers. The results of inflation caused high income taxpayers more tax burden than low income taxpayers. Also, the results of inflation caused those with fewer dependents more increase in tax burden than those with more dependents. Practically, the results of inflation caused an increase in tax burden to taxpayers ; The personal income tax rate structure adjustments by reducing tax rate and expanding net income base of low income taxpayers e.g. in the years 1974, 1980, 1986, 1989, 1992, 1999 and 2003 assisted to decrease the tax burden. If these adjustments were continued with an increase of expense rate and allowance, it would decrease the tax burden in the inflation period e.g. in the years 1974, 1980, 1989 and 2003.

The results of inflation caused a decrease of personal tax progressive rate structure which was an instrument for a distribution of revenue. It was shown that the results of inflation caused low income taxpayers to receive more effect of inflation than the high income taxpayers. The results of inflation affected those with more dependents more than those with few dependents. Therefore, the results of inflation caused a decrease in equity of personal tax progressive rate structure which was an instrument of distribution of revenue and the results of inflation caused an increase of excess burden tax. The personal income tax structure adjustments in the years 1966-2005 could not eliminate the inflation effect on tax burden of the taxpayers. Because the results of inflation caused a decrease of equity of personal tax progressive rate structure which was an instrument for a distribution of revenue.

Keywords : Inflation, Tax Burden, Personal Income Tax

1. บทนำ

เมื่อพิจารณาถึงการเกิดภาวะเงินเฟ้อในช่วงปี 2509–2548 ซึ่งมีหลายอัตราในช่วงที่อัตราเงินเฟ้อสูงประชาชนมีรายได้ที่เป็นตัวเงินเพิ่มสูงขึ้น ถ้ารัฐบาลจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า จะเก็บภาษีได้มากขึ้นตามภาวะเงินเฟ้อ แสดงให้เห็นว่าอัตราภาษีก้าวหน้าจะทำหน้าที่รักษาเสถียรภาพทางราคาอย่างอัตโนมัติ โดยจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามขั้นตามขนาดของรายได้ที่เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการลดอุปสงค์มวลรวมทำให้ภาวะเงินเฟ้อชะลอลงลง อย่างไรก็ตามประชาชนจะมีรายได้ที่เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้นแต่รายได้ที่แท้จริงลดลงเมื่อหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนแล้วรายได้สุทธิที่ต้องเสียภาษีจะสูงขึ้น ถ้าภาวะเงินเฟ้อเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรัฐบาลไม่ทำการแก้ไขปรับปรุงระบบภาษีจะทำให้ประชาชนต้องรับภาระภาษีสูงขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้ทั้งสิ้นจะสูงขึ้นเพียงใดในภาวะเงินเฟ้อ จึงขึ้นอยู่กับอัตราเงินเฟ้อและโครงสร้างภาษีเป็นสำคัญ

บทความนี้จึงนำเสนอถึงผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและความเป็นธรรมทางภาษีในช่วงปี 2509-2548

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- (2) เพื่อศึกษาผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อความเป็นธรรมทางภาษี

3. สมมติฐานการวิจัย

- (1) ผู้มีเงินได้รับภาระภาษีมากขึ้นเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ
- (2) ผู้มีเงินได้น้อยรับภาระภาษีส่วนเกินเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้มาก
- (3) ผู้มีเงินได้ที่มีผู้พึ่งพามากรับภาระภาษีส่วนเกินเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้ที่มีผู้พึ่งพาน้อย
- (4) การปรับปรุงโครงสร้างภาษีสามารถลดภาระภาษีเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อได้
- (5) ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้การใช้โครงสร้างภาษีอัตราก้าวหน้าในการช่วยกระจายรายได้ให้มีความเป็นธรรมทางภาษีลดลง

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงปี 2509-2548 โดยรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และกรมสรรพากร

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

- (1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax) คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไปที่มีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดโดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปีใดๆ ผู้มีรายได้มีหน้าที่นำรายได้ไปแสดงตามแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

(2) ค่าใช้จ่าย (Expenses) คือ รายจ่ายที่ต้องใช้หรือถือว่าได้ใช้ไปตามความจำเป็นและสมควรเพื่อหารายได้ของกิจการ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้สามารถหักค่าใช้จ่ายได้เป็น 2 กรณี คือ หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา (กำหนดอัตราเป็นร้อยละของเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภท) และหักค่าใช้จ่ายจริงตามความจำเป็นและสมควร (กฎหมายจะกำหนดว่ารายจ่ายใดหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ และรายจ่ายใดหักเป็นค่าใช้จ่ายไม่ได้) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาเนื่องจากกฎหมายกำหนดการหักค่าใช้จ่ายสำหรับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) และมาตรา 40(2) ให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา

(3) ค่าลดหย่อน (Allowances) คือ เงินจำนวนหนึ่งที่กฎหมายกำหนดไว้ยอมให้หักเพิ่มเติมจากค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นการผ่อนปรนภาระภาษีตามสภาพและฐานะของแต่ละครอบครัว เช่น ค่าลดหย่อนของผู้มีเงินได้, คู่สมรสไม่มีเงินได้, บุตร, ค่าการศึกษาบุตร, ค่าเบี้ยประกันชีวิต, เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ, ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อบ้านอยู่อาศัย, เงินสมทบที่จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม และค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา เป็นต้น

(4) ภาระภาษี คือ การวิเคราะห์อัตราภาษีที่ผู้เสียภาษีต้องรับภาระเมื่อคิดเป็นสัดส่วนของรายได้

(5) ภาระภาษีส่วนเกิน คือ การที่ผู้มีเงินได้รับภาระภาษีมากกว่าจำนวนภาษีที่เสียไป ในการศึกษาครั้งนี้ภาระภาษีส่วนเกินที่ผู้มีเงินได้รับนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อ

(6) อัตราภาษีที่แท้จริง (Effective tax rate) คือ อัตราส่วนเทียบเป็นร้อยละของภาษีต่อรายได้ส่วนบุคคล ทำให้ทราบถึงขนาดภาระภาษีของผู้เสียภาษีในแต่ละกลุ่ม

(7) การมีประสิทธิภาพทางภาษี คือ การจัดเก็บภาษีที่ทำให้เกิดภาระภาษีส่วนเกินน้อยที่สุด

(8) ความเป็นธรรมทางภาษี คือ บุคคลที่มีความสามารถในการเสียภาษีสมควรเสียภาษีให้กับรัฐมาก ส่วนบุคคลที่มีความสามารถในการเสียภาษีน้อยควรเสียภาษีให้กับรัฐน้อยตามขนาดความสามารถของแต่ละบุคคล

6. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงปี 2509-2548 การวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ผลทางทฤษฎีโดยใช้ข้อมูลรายได้แท้จริงที่กำหนดขึ้นมาคำนวณหาอัตราส่วน 4 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราภาษีที่แท้จริง ความเร่งอัตราภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อ อัตราส่วนเพิ่มเนื่องจากเงินเฟ้อ และอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมิน และการวิเคราะห์ผลทางปฏิบัติโดยใช้ข้อมูลทฤษฎีจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมสรรพากร สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง มาคำนวณหาอัตราส่วน 3 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราภาษีที่ปรากฏ อัตราภาษีที่แท้จริง ณ ราคาปัจจุบัน เมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ และอัตราภาษีที่แท้จริงที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ โดยมีวิธีการวิเคราะห์ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ผลทางทฤษฎี

โดยการนำข้อมูลต่างๆ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาคำนวณหาเงินได้พึงประเมินและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาก่อนเงินเฟ้อและหลังเงินเฟ้อ แล้วคำนวณหาอัตราส่วน 4 อัตราส่วน คือ อัตราภาษีที่แท้จริง ความเร่งอัตราภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อ อัตราส่วนเพิ่มเนื่องจากเงินเฟ้อ และอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมิน ตามที่ได้กำหนดไว้ใน

หัวข้อหลักในการวิเคราะห์มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1.1 วิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การวิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งเป็น 4 กรณี ดังนี้

(1) วิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในแต่ละปี โดยวิเคราะห์จากอัตราภาษีที่แท้จริงและอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมิน

(2) วิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเมื่อโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปลี่ยนแปลง โดยวิเคราะห์จากอัตราภาษีที่แท้จริง

(3) วิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ ณ ระดับเงินได้ต่างๆ โดยวิเคราะห์จากอัตราภาษีที่แท้จริง, อัตราภาษีส่วนเพิ่มเนื่องจากเงินเฟ้อ และอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมิน

(4) วิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวแตกต่างกัน โดยวิเคราะห์จากอัตราภาษีที่แท้จริงและอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมิน

6.1.2 วิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อความเป็นธรรมทางภาษี

การวิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อความเป็นธรรมทางภาษี โดยวิเคราะห์จากความเร่งอัตราภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อและอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมิน

6.2 การวิเคราะห์ผลทางปฏิบัติ

โดยการนำข้อมูลต่างๆ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาคำนวณหาอัตราส่วน 3 อัตราส่วน

คือ อัตราภาษีที่แท้จริงที่ปรากฏ (T/B) อัตราภาษีที่แท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (CT/B) และอัตราภาษีที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (DT/DB) มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.2.1 วิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การวิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

(1) วิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่

วิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบอัตราภาษีที่แท้จริงที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (DT/DB) กับอัตราภาษีที่แท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (CT/B) ถ้าอัตราภาษีที่แท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่มากกว่าอัตราภาษีที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (CT/B) > (DT/DB) แสดงว่า เมื่อเกิดเงินเฟ้อทำให้ภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยรวมสูงขึ้น

(2) วิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเมื่อโครงสร้างภาษีเปลี่ยนแปลง

วิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบอัตราภาษีที่แท้จริงที่ปรากฏหลังการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษี (T/B) กับ อัตราภาษีที่แท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (CT/B) ถ้าอัตราภาษีที่แท้จริงที่ปรากฏหลังการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีมียุทธค่าต่ำกว่าอัตราภาษีที่แท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (T/B) < (CT/B) แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีจะลดผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

6.2.2 วิเคราะห์ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อความเป็นธรรมทางภาษี

วิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบอัตราภาษีแท้จริงที่ปรากฏหลังการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษี (T/B) กับ อัตราภาษีแท้จริงที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (DT/DB) ถ้าหากอัตราภาษีแท้จริงที่ปรากฏมีค่าสูงกว่าอัตราภาษีแท้จริงที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ $(T/B) > (DT/DB)$ แสดงว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้เกิดภาระภาษีส่วนเกินมากกว่าที่ควรจะเป็น

7. สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางทฤษฎีและทางปฏิบัติสามารถสรุปการวิจัย ได้ดังนี้

7.1 ผลการวิเคราะห์ทางทฤษฎี

7.1.1 ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

(1) ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในแต่ละปี

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อในช่วงปี 2509-2521, ปี 2523-2527, ปี 2529-2542 และปี 2546-2548 ทำให้ผู้มีเงินได้รับภาระภาษีเพิ่มขึ้นโดยพิจารณาจากอัตราภาษีที่แท้จริงที่มีค่าเพิ่มขึ้น และอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมินที่มีค่าลดลง เนื่องจากเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อแล้วรายได้ที่เป็นตัวเงินปรับขึ้นตามสัดส่วนของเงินเฟ้อ แต่โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดารวมทั้งการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ ไม่ได้ปรับลดตามอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้น ส่งผลให้ผู้มีเงินได้รับภาระภาษีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ ผู้มีเงินได้รับภาระภาษีมากขึ้นเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ ยกเว้น ในปี 2522, ปี 2528 และปี 2543-2545 พบว่า เมื่อเกิด

ภาวะเงินเฟ้อผู้มีเงินได้รับภาระภาษีลดลงโดยพิจารณาจากอัตราภาษีที่แท้จริงที่มีค่าลดลง และอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมินที่มีค่าเพิ่มขึ้น เนื่องจากในช่วงปีดังกล่าวมีการเพิ่มอัตรการหักค่าใช้จ่ายและการหักค่าลดหย่อนในอัตราที่สูงกว่าปีอื่นๆ ในโครงสร้างอัตราภาษีเดียวกันหลังจากที่มีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษี แสดงว่า การปรับปรุงโครงสร้างภาษีโดยการเพิ่มการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนหลังจากการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีในช่วงปี 2522, ปี 2528 และปี 2543-2545 ช่วยลดผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

(2) ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเมื่อโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปลี่ยนแปลง

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษี การเพิ่มการหักค่าใช้จ่าย และการเพิ่มการหักค่าลดหย่อนต่างๆ ในช่วงปีที่ทำการวิเคราะห์เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อจะช่วยลดภาระภาษีของผู้มีเงินได้ โดยพิจารณาจากอัตราภาษีที่แท้จริงหลังการปรับปรุงโครงสร้างภาษีมีย่านน้อยกว่าอัตราภาษีที่แท้จริงก่อนการปรับปรุงโครงสร้างภาษีดังนั้น การปรับปรุงโครงสร้างภาษีไม่ว่าจะเป็นการลดอัตราภาษี การเพิ่มการหักค่าใช้จ่าย และการเพิ่มการหักค่าลดหย่อนต่างๆ ในช่วงที่เกิดภาวะเงินเฟ้อจะช่วยลดภาระภาษีของผู้มีเงินได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ การปรับปรุงโครงสร้างภาษีสามารถลดภาระภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อได้

(3) ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ ณ ระดับเงินได้ต่างๆ

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้มารับภาระภาษีมากกว่าผู้มีเงินได้น้อยโดยพิจารณาจากอัตราภาษีที่แท้จริงอัตราภาษีส่วนเพิ่มเนื่องจากเงินเฟ้อของผู้ที่มีเงินได้มากกว่าผู้ที่มีเงินได้น้อย และพิจารณาจากอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมินของผู้ที่มีเงินได้มากกว่าผู้ที่มีเงินได้น้อยเนื่องจากผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้รายได้ตัวเงินเพิ่มขึ้นอีกทั้งโครงสร้างอัตราภาษีเป็นแบบก้าวหน้าการหักค่าใช้จ่าย และค่าลดหย่อนต่าง ๆ ไม่ได้เพิ่มขึ้นตามอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้น ทำให้ผู้มีเงินได้ต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้มีเงินได้มารับภาระภาษีจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้น้อย

(4) ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ที่มิสถานภาพทางครอบครัวแตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อยรับภาระภาษีมากกว่าผู้ที่มีผู้พึ่งพามาก โดยพิจารณาจากอัตราภาษีที่แท้จริงของผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อยมีค่าสูงกว่าผู้ที่มีผู้พึ่งพามาก และอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมินของผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อยมีค่าน้อยกว่าผู้ที่มีผู้พึ่งพามาก เนื่องจากผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อยไม่สามารถหักค่าลดหย่อน เช่น คู่สมรส(กรณีไม่มีเงินได้) และบุตร(รวมค่าการศึกษาบุตร) ได้เหมือนผู้ที่มีผู้พึ่งพามาก มีผลทำให้เงินได้สุทธิของผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อยเพิ่มขึ้นจากผลของภาวะเงินเฟ้อ ผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อยจึงรับภาระภาษีมากกว่าผู้ที่มีผู้พึ่งพามาก

7.1.2 ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อความเป็นธรรมทางภาษี

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้ที่มีเงินได้น้อยรับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้ที่มีเงินได้มากโดยพิจารณาจากความเร่งอัตราภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อและผลต่าง

ของอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมินก่อนและหลังเงินเฟ้อของผู้มีเงินได้น้อยมีค่าสูงกว่าผู้มีเงินได้มาก และพิจารณาจากอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมินของผู้ที่มีเงินได้น้อยลดลงเร็วกว่าผู้ที่มีเงินได้มาก ทำให้ผู้มีเงินได้น้อยรับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อหรือรับภาระภาษีส่วนเกินมากกว่าผู้มีเงินได้มาก แสดงให้เห็นว่าการใช้โครงสร้างภาษีอัตราก้าวหน้าเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ให้มีความเป็นธรรมทางภาษีสลดลง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ ผู้มีเงินได้น้อยรับภาระภาษีส่วนเกินเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้มาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยน โชติวัฒนกุล (2523) ที่สรุปว่า ผู้มีเงินได้ต่ำจะรับภาระภาษีเงินได้ส่วนเกินเนื่องจากเงินเฟ้อเทียบกับภาษีเดิมมากกว่าผู้มีเงินได้สูง

สำหรับผู้ที่มิผู้พึ่งพามากจะได้รับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อย โดยพิจารณาจากความเร่งอัตราภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อและผลต่างของอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมินก่อนและหลังเงินเฟ้อของผู้ที่มีผู้พึ่งพามากมีค่าสูงกว่าผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อย และพิจารณาจากอัตราส่วนลดต่อเงินได้พึงประเมินของผู้ที่มีผู้พึ่งพามากลดลงเร็วกว่าผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อย ทำให้ผู้ที่มีผู้พึ่งพามากรับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อหรือรับภาระภาษีส่วนเกินมากกว่าผู้ที่มีผู้พึ่งพาน้อย แสดงให้เห็นว่าการใช้โครงสร้างภาษีอัตราก้าวหน้าเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ให้มีความเป็นธรรมทางภาษีสลดลง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ ผู้มีเงินได้ที่มิผู้พึ่งพามากรับภาระภาษีส่วนเกินเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้ที่มิผู้พึ่งพาน้อย

7.2 ผลการวิเคราะห์ทางปฏิบัติ

7.2.1 ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

(1) ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า เมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้รับภาวะภาษีมากขึ้นด้วยอัตราภาษีแท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (CT/B) มีค่ามากกว่าอัตราภาษีแท้จริงที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (DT/DB) และอัตราภาษีแท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (CT/B) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่มากกว่าอัตราภาษีแท้จริงที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (DT/DB) ทั้งนี้เนื่องจากผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้รายได้ส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นแต่เป็นการเพิ่มในมูลค่าตัวเงิน เมื่อคำนวณภาษีตามอัตราภาษีก้าวหน้า อัตราการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนไม่ได้ปรับตามอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้น ทำให้ผู้มีเงินได้ต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้น หากยังไม่มีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีในช่วงที่อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นจะทำให้ผู้มีเงินได้ต้องรับภาวะภาษีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ ผู้มีเงินได้รับภาวะภาษีมากขึ้นเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ

(2) ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเมื่อโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปลี่ยนแปลง

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า เมื่อมีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีในปี 2517, ปี 2523, ปี 2529, ปี 2532, ปี 2535, ปี 2542 และปี 2546 จะช่วยลดภาวะภาษีจากผลของภาวะเงินเฟ้อได้ โดยพิจารณาจากอัตราภาษีแท้จริงที่ปรากฏ (T/B) ที่มีค่าลดลงเล็กน้อยจากปีก่อนปีที่มีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษี แสดงว่า การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีในช่วงที่มีภาวะเงินเฟ้อจะช่วยลดภาวะภาษีจากผลของภาวะเงินเฟ้อได้ เนื่องจาก

ในช่วงปีดังกล่าวมีการขยายฐานเงินได้สุทธิ และลดอัตราภาษีให้กับผู้มีเงินได้น้อย

และจากผลการวิเคราะห์ พบว่า ในปีที่มีการเพิ่มการหักค่าลดหย่อนต่างๆ พร้อมกับการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษี ได้แก่ ปี 2517, ปี 2523, ปี 2532 และปี 2546 จะมีส่วนช่วยลดภาวะภาษีได้มากกว่าปีที่มีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเพียงอย่างเดียว โดยพิจารณาจากอัตราภาษีแท้จริงที่ปรากฏ (T/B) ของปีที่โครงสร้างภาษีเปลี่ยนแปลงกับอัตราภาษีแท้จริง ณ ราคาปัจจุบัน เมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (CT/B) ของปีเดียวกัน แสดงว่า การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีพร้อมกับการเพิ่มการหักค่าลดหย่อนจะช่วยลดภาวะภาษีจากผลของภาวะเงินเฟ้อได้มากขึ้น

จากผลการวิเคราะห์ทางปฏิบัติข้างต้น ให้ผลแตกต่างจากผลการวิเคราะห์ทางทฤษฎี คือ ผลการวิเคราะห์ทางปฏิบัติ พบว่า การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีสามารถลดภาวะภาษีได้บางช่วงปี แต่สำหรับผลการวิเคราะห์ทางทฤษฎี พบว่า การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีทุกช่วงปีที่ทำการวิเคราะห์สามารถช่วยลดภาวะภาษีของผู้มีเงินได้

7.2.2 ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อความเป็นธรรมทางภาษี

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้เกิดภาวะภาษีส่วนเกินมากขึ้นด้วยอัตราภาษีแท้จริงที่ปรากฏ (T/B) มีค่ามากกว่าอัตราภาษีแท้จริงที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (DT/DB) ดังนั้น การปรับปรุงโครงสร้างภาษีในช่วงปี 2509-2548 ยังไม่สามารถขจัดผลจากภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ ทำให้การใช้โครงสร้างภาษีอัตราก้าวหน้าเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ให้มีความเป็นธรรมทางภาษีย่ำแย่ลง ซึ่งสอดคล้องกับ

สมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้การใช้โครงสร้างภาษีอัตราก้าวหน้าในการช่วยกระจายรายได้ให้มีความเป็นธรรมลดลง

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและเสนอแนะนโยบายที่เหมาะสมกับกรณีของประเทศไทย มีดังนี้

(1) จากผลการวิจัย พบว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้รับภาระภาษีมากขึ้น และพบว่าการเพิ่มการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนหลังจากที่มีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีสามารถช่วยลดภาระภาษีของผู้มีเงินได้ในช่วงภาวะเงินเฟ้อได้ ดังนั้น หากเกิดภาวะเงินเฟ้อรัฐบาลควรให้มีการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนได้เพิ่มขึ้นหลังจากที่มีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษี เพื่อลดภาระภาษีของผู้มีเงินได้ในช่วงภาวะเงินเฟ้อ

(2) จากผลการวิจัย พบว่า การปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ การขยายฐานเงินได้สุทธิและการลดอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้กับผู้มีเงินได้ พร้อมกับการเพิ่มการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ เช่น ค่าลดหย่อนผู้มีเงินได้ คู่สมรส บุตร และดอกเบี้ยเงินกู้ยืมฯ ในช่วงภาวะเงินเฟ้อจะทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้ลดลง ดังนั้น หากเกิดภาวะเงินเฟ้อรัฐบาลควรปรับปรุงโครงสร้างภาษีโดยการขยายฐานเงินได้สุทธิและลดอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พร้อมกับการเพิ่มการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ เพื่อลดภาระภาษีของผู้มีเงินได้ในช่วงภาวะเงินเฟ้อ

(3) จากผลการวิจัย พบว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้มากกว่ารับภาระภาษีมากกว่าผู้มีเงินได้น้อย ดังนั้น หากเกิดภาวะเงินเฟ้อรัฐบาล

ควรลดภาระภาษีให้กับผู้มีเงินได้มากโดยการเพิ่มการหักค่าลดหย่อนบางประเภทที่เหมาะสมสำหรับผู้มีเงินได้มาก

(4) จากผลการวิจัย พบว่า ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้น้อยรับภาระภาษีมากกว่าผู้มีเงินได้สูง ดังนั้น หากเกิดภาวะเงินเฟ้อรัฐบาลควรลดภาระภาษีให้กับผู้มีเงินได้น้อยโดยการเพิ่มการหักค่าลดหย่อนบางประเภทที่เหมาะสมสำหรับผู้มีเงินได้น้อย

(5) จากผลการวิจัย พบว่า การปรับปรุงโครงสร้างภาษีในแต่ละคราวเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อยังไม่สามารถจัดผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ ดังนั้น รัฐบาลควรมีการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนบางประเภท ได้แก่ ค่าลดหย่อนผู้มีเงินได้ คู่สมรส และบุตร ได้ในอัตราที่เพิ่มขึ้นตามอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทางภาษี

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ทักษะวณิช. (2548). การวิเคราะห์ผลกระทบต่อของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยในช่วงปี พ.ศ.2535 - 2546. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาเศรษฐศาสตรสาขาวิชาเศรษฐศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร. (2550). ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร. พิมพ์ใหม่ (แก้ไขปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

เจษฎา ชัยชนะศักดิ์. (2540). การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีศึกษาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย พ.ศ. 2529 2532 2534 และ 2535. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรียน โชติวัฒนะกุล. (2522). ผลของภาวะเงินเฟ้อต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.